

תקציר

- היקף שיא של כניסות תיירים תמך במדדי הפעילות המרכזיים של הענף גם בשנת 2019. קצב הצמיחה של כניסות התיירים נחלש, אך הוא מרשים בהשוואה בינלאומית. את התרומה הגבוהה לשיעור הגידול בכניסות התיירים הניבו התיירים מהאיחוד האירופי, ומיד אחריהם תיירים ממדינות שאינן נמנות על מוקדי התיירים המסורתיים לישראל- מה שמהווה ביטוי נוסף לגידול המרשים בכניסות התיירים.
- היציבות היחסית במצב הביטחוני כמו גם העמקה של ההשפעה של הסכם השמיים הפתוחים תמכו בכניסות התיירים, מנגד שע"ח וסנטימנט הצרכנים הכבידו. במבט קדימה, קצב הגידול של כניסות התיירים צפוי להתמתן ב-2020.
- ירושלים ותל אביב יפו מפגינות ביצועים עודפים על פני יתר יישובי התיירות המרכזיים בדומה לשנים עברו, זאת הודות לכך שהפעילות שלהן מתבססת על תיירים. אולם, בחינה של מדדי הפעילות הנוגעים לישראלים בלבד (לינות, אורחים וכו') ביישובים המרכזיים, מעלה כי גם בנוגע לאלו ירושלים ותל אביב יפו הפגינו ביצועים עודפים בשנים האחרונות.
- לפי התחלות הבנייה בשנים האחרונות, נראה כי התוספת להיצע החדרים בתל אביב בשנים הקרובות צפויה להיות משמעותית, וכך גם בירושלים אם כי בטווח הבינוני יותר. לכך עשויה להיות השפעה מרסנת על שיעור התפוסה במלונות בערים אלו.

ענף המלונאות

ינואר 2020

רקע

מלונות התיירות פרוסים ברחבי הארץ כך שבכל אחד מהמחוזות- ירושלים, תל אביב, דרום וצפון, מצויים כ-20% מהיקף מלונות התיירות, ובמחוזות מרכז וחיפה כ-7% ו-6% נוספים, בהתאמה.

היישובים "התיירותיים" ביותר בישראל, דהיינו אלו שמשכו את היקף האורחים הגבוה ביותר בשנת 2018, הינם: אילת (24% מסך האורחים הארצי), תל אביב-יפו (15%), מערב ירושלים (15%), שפת ים המלח (9%) וטבריה (8%). כאשר חלקם מוטי תיירות פנים (ישראלים) וחלקם מוטי תיירות חוץ. כך, בעוד שבמלונות באילת וים המלח התארחו בעיקר ישראלים בשנת 2018, 91%-1, 73%, בהתאמה. במלונות במערב ירושלים, תל אביב-יפו וטבריה התארחו בעיקר תיירים בשנת 2018, 62%, 65%-1, 53%, בהתאמה.

בענף המלונאות הועסקו כ-38 אלף עובדים והפדיון בענף הסתכם בכ-12.6 מיליארד ₪ בשנת 2018, רובו, כ-57%, התבסס על ישראלים אשר גם מוציאים יותר בממוצע על כל לינה, זאת ככל הנראה הודות להוצאות נלוות (כגון מזון) גבוהות יותר ולבחירה של מלונות יקרים יותר.

הסכם "שמייים הפתוחים" עם האיחוד האירופי השפיע משמעותית על מספר תחומי פעילות בישראל, ביניהם- תעופה, מלונאות ושכירות לטווח קצר, והשפעתו על ענפים אלו עודה בעיצומה. בתמצית, הסכם זה הקל על מגבלות הטיסה אל ישראל וממנה ממדינות האיחוד האירופי ולמעשה הגביר את התחרות בין חברות התעופה, כמתבטא בגידול נתח השוק של חברות הלואו קוסט מטיסות בין ישראל לאיחוד האירופי ובגידול של מספר קווי התעופה הבינלאומיים מנתב"ג מהם הופעל שירות סדיר ע"י 3 חברות ויותר. כך שמצד אחד הסכם זה תמך בכניסה של תיירים, אך מצד שני עודד יציאה של ישראלים לחופשה בחו"ל, לפיכך, ההשפעה של ההסכם על תחום המלונאות בישראל מעורבת.

היקף שיא של כניסות תיירים ב-2019, בעיקר הודות למדינות מהאיחוד האירופי; האטה בקצב הגידול

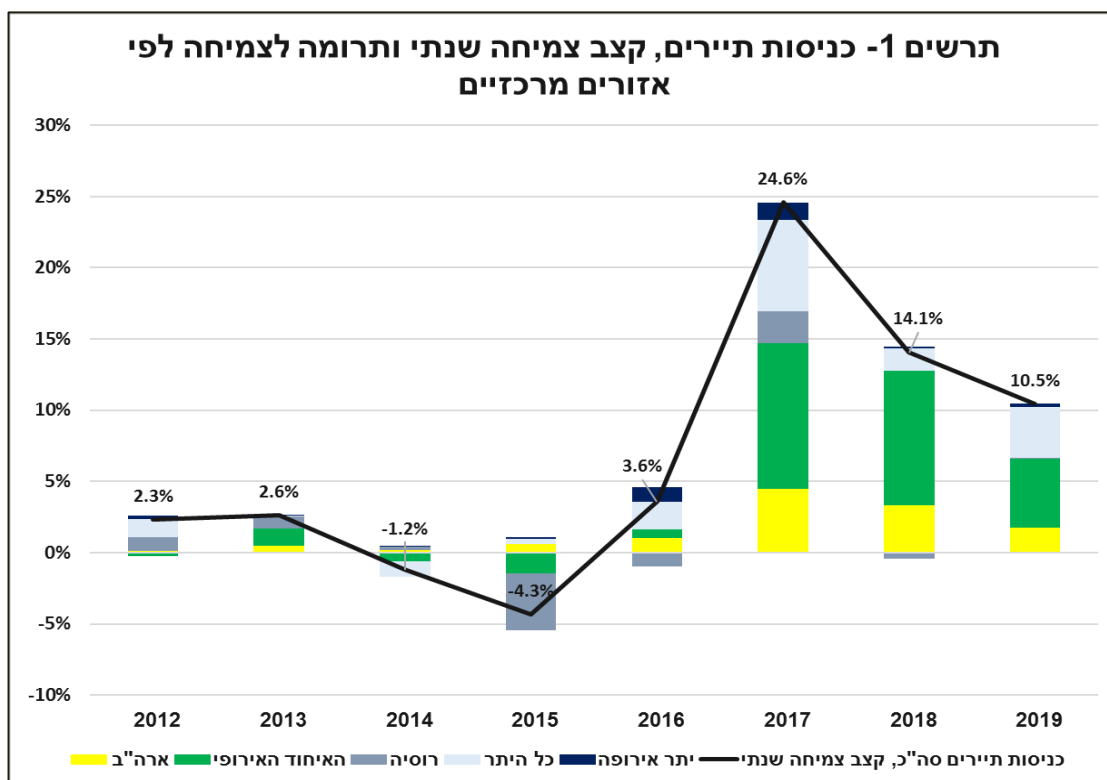
4.5 מיליון תיירים נכנסו לישראל בשנת 2019, היקף זה משקף קצב צמיחה של 10.5% בהשוואה לשנת 2018 (ראה/י תרשים 1). זוהי השנה השלישית ברציפות בה נרשם קצב צמיחה דו ספרתי, אם כי הולך ופוחת. עם זאת, שיעור הגידול בכניסות התיירים לישראל מרשים מנקודת מבט גלובלית, שכן קצב הגידול של כניסות התיירים בעולם, שהיה נמוך מהממוצע הרב שנתי, עמד רק על 3.8% בשנת 2019, ובכלל זוהי השנה השלישית ברציפות בה קצב הגידול בכניסות התיירים לישראל גדול מפי 2.5 ממקבילו העולמי, לאחר שבמהלך השנים 2016-2012 היה נמוך ממנו.

בחינה של הרכב התרומה לגידול בכניסות התיירים מלמדת כי את התרומה הגדולה לזרם התיירים ניפקו מדינות האיחוד האירופי שחלקם בתיירות הנכנסת הוא הגבוה ביותר (משקלם בשנים האחרונות עומד על 40% בממוצע). מדינות אלו קרובות גיאוגרפית לישראל, ומתקיים עימם הסכם "שמייים פתוחים" החל משנת 2013, דבר אשר תרם לעלייה בהיקף הטיסות מכל מדינה ובהיקף היעדים בכל מדינה וכן תרם לכניסתן של חברות לואו קוסט לפעילות בישראל והוזיל את מחיר ההגעה לישראל. סך כניסות התיירים ממדינות אלו עלה ב-11% בשנת 2019, ירידה ניכרת מהשנתיים הקודמות בהן נרשמו שיעורי צמיחה גבוהים מ-20%.

את התרומה השנייה בגודלה לעלייה של כניסות התיירים רשמו יתר המדינות (כ-20% מכניסות התיירים בממוצע). כלומר כל המדינות להוציא מדינות אירופה וארה"ב, מהן נכנסו 17% יותר תיירים בשנת 2019- קצב הגידול הגבוה ביותר מבין האזורים הגיאוגרפיים בשנה זו. גם בשנת 2017, מדינות אלו תרמו במידה ניכרת לגידול של כניסות התיירים. העלייה של פלח שוק זה מדגישה עד כמה הגידול בכניסות התיירים מרשים, שכן מדובר במדינות שאינן הבסיס הטבעי של כניסות התיירים לישראל, ומשקלה של כל אחת מהמדינות בפלח זה קטן יחסית, ויחד עם זאת כניסות התיירים מפלח זה גדלו בעוצמה. העלייה המשמעותית בהשוואה לשנת 2018 בפלח זה מיוחסת לעליות ניכרות בתיירים מסיין, דרום קוריאה, מקסיקו וברזיל.

תרומתה של ארה"ב (כ-21% מכניסות התיירים בממוצע) לגידול בכניסות התיירים, בדומה לאיחוד האירופי, פחתה בשנים האחרונות, כאשר בשנת 2019 סך כניסות התיירים מארה"ב גדל בכ-8%, זאת לעומת קצבי צמיחה דו ספרתיים בשנתיים הקודמות.

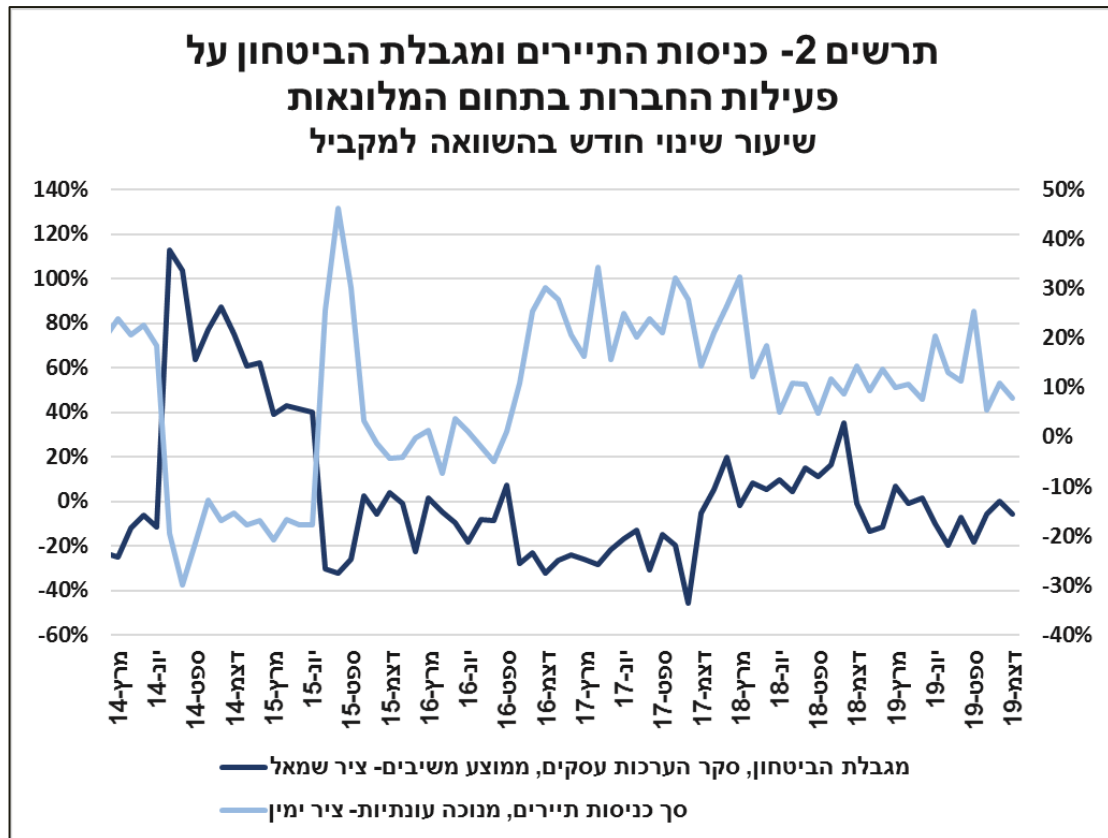
מאידך, סך כניסות התיירים ממדינות אירופה שאינן נמנות על האיחוד האירופי (כ-7% מכניסות התיירים בממוצע) גדל במסורה בשנתיים האחרונות ומרוסיה (כ-13% מכניסות התיירים בממוצע) מדשדש כבר שנים.

בחינה סטטיסטית מעלה כי בין הגורמים העיקריים המסבירים את כניסות התיירים לישראל ניתן למנות את המצב הביטחוני המקומי, בעיקר בעדי התיירות המבוקשים, שע"ח של השקל מול המטבעות המרכזיים, והסנטימנט בעולם, ובפרט בקרב מוקדי המשיכה המרכזיים של תיירים לישראל. בסיכום שנת 2019 ניתן לקבוע כי הראשון תמך בכניסות התיירים והשניים האחרים היו גורמים מרסנים:

- ❖ מצד המצב הביטחוני, 2019 הייתה נטולת מבצעים צבאיים ארוכים אך כללה מספר עימותים מתמשכים, בעיקר בדרום הארץ. על מנת לכמת את השינוי במצב הביטחוני ניתן לבחון את התשובות של המלונאים בסקר הערכות עסקים של הלמ"ס, בפרק העוסק במגבלות על העסקים. לפי סקר זה, המגבלה על הפעילות של המלונאים הנובעת מהמצב הביטחוני ירדה בשנת 2019 בכ-7% ביחס לשנת 2018. שיעור השינוי במגבלת הביטחון מתואם שלילית עם קצב הגידול של כניסות התיירים לישראל¹ (ראה/י תרשים 2).
- ❖ מדד אמון הצרכנים של ה-OECD, המשקף את סנטימנט הצרכנים במדינות המפותחות בקשר לכלכלה, ומבטא בין היתר את מידת רצונם להרחיב את הרכישות של מוצרים ושירותים, ירד לכל אורך שנת 2019 בהשוואה שנתית. סביר כי הירידה באמון הצרכנים נובעת מעימותי הסחר הגלובליים שהעיבו על הסחר העולמי ומהחולשה בתעשייה בעולם. ירידה בסנטימנט הצרכנים מעיבה על הביקוש לנפוש ומכבידה על כניסות התיירים לישראל.
- ❖ שע"ח של השקל מול המטבעות המרכזיים התחזק בסיכום שנת 2019, בכ-0.8% מול הדולר ובכ-6% מול האירו (ממוצע 2019 בהשוואה לממוצע 2018). התחזקות של השקל מפחיתה את כוח הקנייה של התיירים בישראל ומרסנת ביקושים מצד תיירים.

¹ השאלון של הערכות עסקים בלמ"ס עבר שינוי בשנת 2015, ולכן הגרף מציג איחוד של שתי גרסאות של השאלונים.

במבט קדימה, להערכתנו קצב הגידול של כניסות התיירים יוסיף להתמתן בשנת 2020, בדומה למגמה שחלה בשנתיים האחרונות. הערכה זו מבוססת על הנחה שהמצב הביטחוני יוותר יציב, שע"ח מול המטבעות המרכזיים יוסיף להתחזק וסנטימנט הצרכנים ישתפר במידה נמוכה.

להערכתנו השקל יתחזק בשנת 2020 מול הדולר בעוצמה גבוהה מזו של שנת 2019 ומול האירו בעוצמה נמוכה יותר. בנוסף, לפי הערכת קרן המטבע הבינלאומית (IMF) קצב הצמיחה של הפעילות הכלכלית העולמית צפוי לעלות בשנת 2020, בעיקר הודות לגידול בקרב המשקיים המתעוררים, בעוד שבקרב המשקיים המפותחים תחול האטה מתונה, בדגש על מקורות התיירים המרכזיים של ישראל (עלייה מתונה מאוד בגוש האירו ובריטניה וירידה מתונה בארה"ב). בנוסף, בשנת 2020 קצב הצמיחה של הסחר העולמי צפוי להתחזק לאחר הגידול המתון בשנת 2019. כך שאלו צפויים לתמוך במידה מסוימת בסנטימנט העולמי.

ארגון התיירות העולמי של האו"ם (UNWTO) מעריך כי הגידול בכניסות התיירים בעולם בשנת 2020 יהיה די זהה לגידול בשנת 2019 ויעמוד על כ-3%-4%. בטווח הקצר ישנן אינדיקציות כי הרביע הראשון של שנת 2020 יתאפיין בביצועים איתנים. כך, לפי הערכת ForwardKeys, חברה המנתחת את הזמנות הטיסות באינטרנט, ההזמנות לטיסות יוצאות נכון לתחילת ינואר 2020 בעבור הרביע הראשון של השנה גבוהות בכ-8% בהשוואה להזמנות בתחילת שנת 2019², בדגש על עלייה ניכרת באירופה.

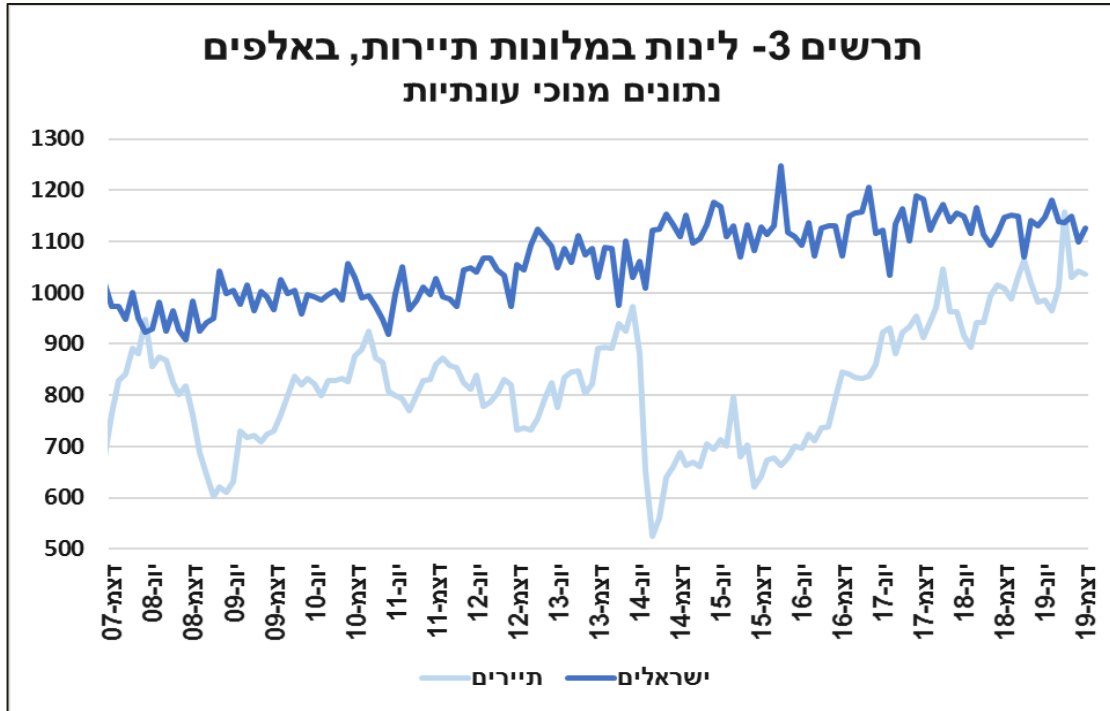
העלייה בכניסות התיירים תמכה במדדי הפעילות השונים בתחום המלונאות

היקף הלינות במלונות תיירות הסתכם בכ-25.8 מיליון בשנת 2019, ומשקף עלייה של כ-3% בהשוואה לשנת 2018, מתוכן לינות התיירים עלו בכ-5% ולינות ישראלים, המהוות את עיקר הלינות, בכ-1% בלבד (ראה/י תרשים מס' 3). קצב הגידול של לינות התיירים, בהתאמה עם קצב הגידול של כניסות

² <https://forwardkeys.com/international-aviation-growth-slowed-2019/>

התיירים, האט זו השנה השלישית ברציפות (24.3% ב-2017 ו-9% ב-2018), על רקע זה, קצב הגידול של סך הלינות הואט אף הוא, זו השנה השלישית ברציפות.

ההיקף החודשי של לינות הישראלים נשמר ביציבות מאז ינואר 2015 ונע סביב טווח של 1.1-1.2 מיליון לינות (נתונים מנוכי עונתיות), זאת על אף הגידול בהיקף האורחים הישראלים במלונות תיירות, דהיינו, היקף הלינות הממוצע לאורח ישראלי מצוי ברידה. לעומת זאת, המגמה בקרב לינות התיירים חיובית מאוד ורוחבית, מאז ינואר 2017, להוציא חודשיים באמצע 2018, חלה עלייה בהיקף לינות התיירים בכל חודש בהשוואה לחודש המקביל בשנה הקודמת.

שיעור תפוסת החדרים הארצי עלה זו השנה הרביעית ברציפות ובשנת 2019 נקבע על 69.5%, בהשוואה ל-68% בשנת 2018. מבין היישובים המרכזים את מרבית הפעילות בענף, שיעור התפוסה עלה באילת, תל אביב יפו, ירושלים וטבריה, ואילו בשפת ים המלח נותר ללא שינוי ובחיפה ירד.

היקף האורחים עלה במהלך החודשים ינואר-נובמבר ב-4% בהשוואה לתקופה המקבילה בשנת 2018. שיעור הגידול של אורחים תיירים עמד על 7.7% ואילו שיעור הצמיחה של אורחים ישראלים עמד על 1.6%.

הפדיון במלונות תיירות, במחירים קבועים (מנוכה עונתיות), עלה בתשעת החודשים הראשונים של 2019 בכ-4.6% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, זאת בהשוואה לעלייה של 8.2% באותה התקופה בשנת 2018. בתשעת החודשים הראשונים של 2019 הפדיון במחירים קבועים מהתיירים עלה בכ-9.1% ומהישראלים עלה בכ-1.3%.

על אף המגמה החיובית זו השנה השלישית ברציפות בכל מדדי הפעילות המרכזיים, חשוב להדגיש שתי נקודות מהותיות בנוגע למדדים אלו:

1. קצב הצמיחה של לינות התיירים נמוך משמעותית מקצב הצמיחה של האורחים התיירים, כאשר זה היה נמוך מקצב הצמיחה של כניסות התיירים. זוהי אינה תופעה חדשה, תופעה זו חלה גם בשנה הקודמת. בין הסיבות האפשריות לכך ניתן לציין את קיצור היקף הלינות הממוצע לאורח תייר, כחלק משינוי בהעדפות התיירים או שינוי באופי הטיולים לישראל (ייתכן שאלו משולבים עם טיול נוסף במדינות האזור), כמו גם מעבר לאופציות לינה אלטרנטיביות כגון AirBNB או אף לינה באוהלים.

2. בכל מדדי הפעילות המרכזיים חלה אמנם עלייה, אך זו הייתה הנמוכה בשלוש השנים האחרונות, להוציא הגידול בשיעור התפוסה שהיה גבוה מבשנת 2018. יחד עם זאת, ההתמתנות בקצב ההתרחבות של מדדי הפעילות המרכזיים מוכנת, בהתחשב בקצבים הגבוהים שאפיינו את השנים 2017-2018 ובביצועים ה"עודפים" של כניסות התיירים בשלוש השנים האחרונות ביחס למגמה העולמית.

מאז 2010 ירושלים ותל אביב מפגינות עדיפות על פני יתר יישובי התיירות המרכזיים

כאמור לעיל, היישובים המרכזיים בישראל בתחום המלונאות הינם: ירושלים, תל אביב – יפו, אילת ושפת ים המלח. בשנת 2018 ריכזו יישובים אלו 62% מכלל האורחים ו-67% מכלל הלינות בבתי מלון בישראל. אולם, יישובים אלו שונים במהותם – תל אביב יפו וירושלים מהוות מוקד משיכה בינלאומי הודות למרכזים הפיננסיים, מוסדות הממשלה ויעדים דתיים המצויים בשטחן, ואילו אילת ושפת ים המלח מתבססות בעיקר על הקהל הישראלי ומהוות עיירות נופש ומנוחה. בשל האופי השונה של היישובים, תל אביב יפו וירושלים נהנו מאוד בשנים האחרונות מהמגמה החיובית בתיירות הנכנסת, ולעומת זאת ים המלח ואילת נפגעו מהגידול ביציאות הישראלים לחו"ל והקיפאון המסוים בלינות הישראלים במלונות בישראל.

לאור האמור לעיל אין זה פלא כי בשנים 2016-2019 עלה שיעור תפוסת החדרים בתל אביב יפו ב-5.4 נקודות האחוז, ובירושלים בכ-18 נקודות האחוז, בעוד שבשפת ים המלח ירד בכ-0.8 נקודות האחוז ובאילת עלה בכ-1.5. ובאותו אופן, היקף הלינות במערב ירושלים עלה בכ-4.9%, ובתל אביב יפו בכ-4.1%, בחודשים ינואר-נובמבר 2019 ביחס לתקופה המקבילה בשנה הקודמת, לעומת אי שינוי בהיקף הלינות באילת ועלייה של 1.4% בשפת ים המלח באותה תקופת השוואה.

אולם, בחינה מעמיקה של יתר מדדי הפעילות מעידה כי השיפור במדדי הפעילות בירושלים ותל אביב יפו זולג אף מעבר לקהל הבסיס שלהן, התיירים, ובא לידי ביטוי גם כאשר בוחנים אך ורק את הביקוש מצד הישראלים, שהם כאמור דווקא קהל היעד המרכזי של אילת ושפת ים המלח.

כך לדוגמא, בין השנים 2010-2019 היקף האורחים הישראלים במלונות תיירות בישראל עלה ב-30%. אולם בתל אביב יפו היקף האורחים הישראלים במלונות יותר מהוכפל, ובמערב ירושלים עלה ב-70%, בעוד שבאילת עלה היקף האורחים הישראלים בכ-15% ובשפת ים המלח בכ-7% בלבד. זאת ועוד, התמונה המתקבלת בבחינת לינות הישראלים די דומה. כפי שניתן לראות בתרשים מס' 4, לינות הישראלים בכל הארץ עלו בכ-15% בשנים 2010-2019, ואילו בתל אביב יפו עלו במעל 70% ובמערב ירושלים בכ-60%, לעומת זאת בשפת ים המלח חלה ירידה בהיקף לינות הישראלים ובאילת חלה עלייה של 7% בלבד.

ניתן לחשוב על מספר סיבות העשויות להסביר את העדיפות של מערב ירושלים ותל אביב יפו על פני אילת ושפת ים המלח, המתבטאת בגידול בהיקף האורחים ולינות הישראלים לאורך העשור שחלף: ראשית, ייתכן כי חל שינוי בהעדפות הצרכנים הישראלים המבכרים נופש בעל אופי עירוני על פני נופש של מנוחה; שנית, אפשר שחופשות הקיץ והמנוחה בהן מתמחות אילת ושפת ים המלח רגישות יותר ליציאות ישראלים לחו"ל, שכן אלו מעדיפים לוותר על חופשה ביעדים אלו לטובת יעד חלופי בחו"ל העשוי לעיתים קרובות להיות זול יותר; לבסוף, לא מן הנמנע כי ההיצע הקבוע של המלונות בשפת ים המלח ואילת, ומיעוט החדשנות, מהווה כאבן נגף למשיכת נופשים ישראלים, זאת בהשוואה לגידול בהיקף המלונות במערב ירושלים (8 מלונות מאז 2016) ותל אביב יפו (15 מלונות מאז 2016), העשוי לתמוך במשיכת ישראלים המעוניינים לחוות אירוח בסגנון חדש ולנפוש במתקנים חדישים.

**תרשים 4- לינות הישראלים במלונות תיירות
ביישובי תיירות מרכזיים, 100=2010**

שנה	תל אביב יפו	מערב ירושלים	אילת	שפת ים המלח	כלל ארצי
2010	100	100	100	100	100
2011	105	105	98	100	100
2012	110	115	102	102	102
2013	115	130	105	105	105
2014	125	125	105	105	108
2015	140	140	108	105	112
2016	160	135	108	102	112
2017	162	150	105	95	112
2018	170	155	105	92	112
2019	170	158	105	92	115

* נתוני 2019 מבוססים על הערכה על בסיס החודשים ינואר-אוקטובר

בשנים הקרובות התוספת להיצע החדרים בירושלים ותל אביב צפויה להיות משמעותית; הסיכון המרכזי לפעילות נותר הרגישות למצב הביטחוני

הגאות בנתוני התיירות הנכנסת בשנים האחרונות בד בבד עם רוויה או לחלופין חוסר וודאות בתחומי נדל"ן נבחרים (משרדים/ מגורים) הובילו לכניסה של שחקנים חדשים מתחום הנדל"ן לתחום המלונאות כגון קבוצת עזריאלי, שרכשה לאחרונה מלון בירושלים ובכוונתה להקים שניים נוספים בתל אביב ומודיעין, וכן חברת ישראל קנדה שנערכת להקמת מלון בתל אביב.

נתוני הבינוי בתחום הארחה מלמדים כי בארבע מבין חמש השנים האחרונות התחלות הבנייה היו גבוהות מהממוצע הרב שנתי (2009-2018). לפי ההערכה³, בשנת 2019 התחלות הבנייה היו גבוהות ב-14% מהממוצע הרב שנתי אם כי היקף התחלות הבנייה אינו חריג ביחס לארבע השנים שקדמו לשנת 2019. כמו כן היקף הבנייה הפעילה נותר די יציב משנת 2016.

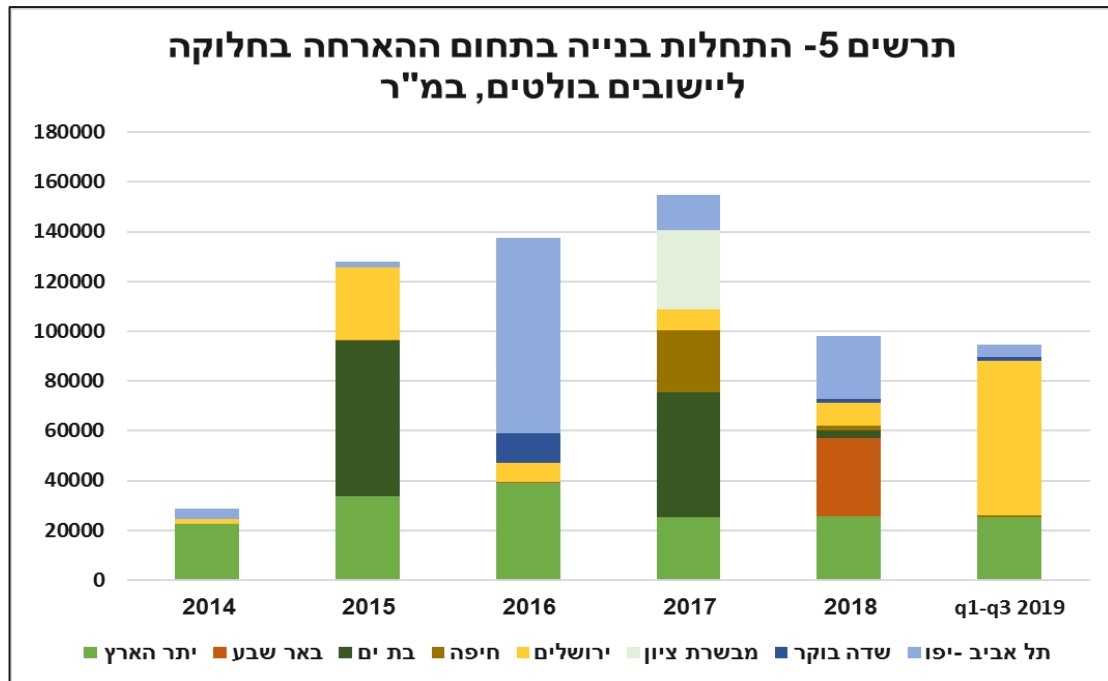
בחלק ניכר מיישובי התיירות המרכזיים היקף גבוה של חדרי אירוח לא צפוי גידול בהיצע החדרים. כך, באילת, שפת ים המלח, הרצלייה, נצרת, טבריה ונתניה ניתן להסיק כי אין בנייה פעילה, משום שלא היו התחלות בנייה בשנים האחרונות או לחלופין אם היו כאלו הן כבר נסתיימו.

לעומת זאת, בתל אביב-יפו, תוספת החדרים להיצע הקיים בשנים הקרובות צפויה להיות גבוהה, בעיקר על רקע היקף גבוה של התחלות בנייה בשנת 2016, שטרם הגיעו לכדי גמר בנייה (ראה/י תרשים 5). כמו כן, בירושלים נרשם היקף גבוה של התחלות בנייה בתשעת החודשים הראשונים של 2019 הצפוי להוביל לגידול יחסי בתוספת החדרים להיצע הקיים בעיר בשנים הבאות, בטווח הבינוני. כך, שככל הנראה, בשנים אלו שיעור התפוסה בתל אביב יפו וירושלים לא יצליח לעלות באותה העוצמה כפי שעלה בשנים האחרונות.

גם בחיפה, בת ים, באר שבע ומבשרת ציון ישנם פרויקטים גדולים באופן יחסי שהחלו בשנים האחרונות וטרם נסתיימו, וצפויים להוביל לגידול משמעותי בהיצע החדרים ביישובים אלו, אך למעט חיפה, יישובים אלו אינם מהווים מלכתחילה מוקדי תיירות מרכזיים.

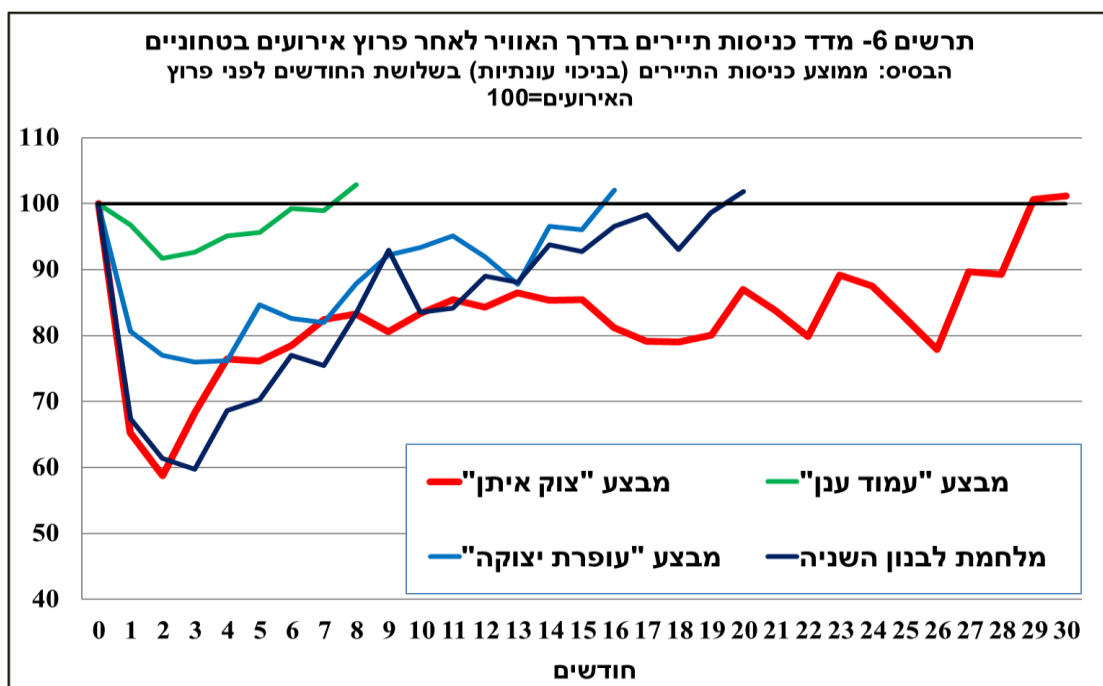
³ נתוני 2019 חושבו על בסיס נתוני הבינוי לינואר-ספטמבר.

⁴ הלמ"ס מפרסמת נתוני בנייה פעילה רק ברמה הארצית, ולא בחלוקה לפי יישובים.

הסיכון המרכזי בתחום המלונאות היה ונשאר המצב הביטחוני. בעבר, עימותים צבאיים משמעותיים, כלומר כאלו שנערכו מעבר לסבב קצר של מספר ימים, העיבו על תחושת הביטחון של התיירים וכפועל יוצא על הרצון שלהם להגיע לישראל, מצב שהתבטא בנתוני כניסות התיירים - תחילה עם ירידה חדה ולאחר מכן בעלייה מדורגת ומדודה.

תרשים 6 המציג את מספר החודשים שחלפו מאז החל מבצע צבאי ועד שהיקף התיירים הנכנסים חזר להיות זהה לחודשים שקדמו לתחילת המבצע, ממחיש זאת. כפי שניתן לראות, במספר אירועים ביטחוניים בעבר חלפה לפחות שנה עד שהיקף התיירים הנכנסים שב לקדמותו, ובצוק איתן חלפו יותר משנתיים. כמובן שהירידה בכניסות התיירים מלווה בירידה בהיקף הלינות ובפדיון של המלונאים. בהיסטוריה הרחוקה, כמו למשל בתקופת מלחמת המפרץ הראשונה (ראשית שנות ה-90), הירידה במספר התיירים הייתה חדה יותר, למספר מזערי של תיירים שנותרו (רוב התיירים עזבו) אך ההתאוששות הייתה מהירה.

ממצאים עיקריים מהדוחות הכספיים של החברות הציבוריות בענף המלונאות

הניתוח הבא מתבסס על החברות הציבוריות בענף בלבד, להוציא "פתאל החזקות" שמרבית פעילותה מתמקדת באירופה ולכן אינה משקפת את המגמות בשוק המקומי. כלומר, נתוניהם הכספיים של מלונות פרטיים, אכסניות וצימרים אינם נכללים בניתוח זה. חשוב להדגיש כי ניתוח זה אמנם בוחן את היחסים הפיננסיים של שתי חברות גדולות בשוק המקומי, ישרוטל (55% מהמאזן המצרפי) ומלונות דן (45%), אולם נתח השוק שלהן מבחינת חדרים אינו עולה על 20% ממכסת החדרים הארצית.

לוח 1- יחסים פיננסיים מצרפיים של ישרוטל ומלונות דן

שנת דיווח	שיעור הרווח הגולמי	שיעור הרווח התפעולי	יחס שוטף יחס מהיר	הון עצמי ביחס למאזן	יחס כיסוי הריבית	מזומנים מפעילות שוטפת ביחס להוצאות המימון
2019 Q3	34.1%	18.1%	0.45	44.8%	9.3	14.0
2018 Q3	32.5%	16.5%	0.50	52.0%	7.3	8.9

היחסים הפיננסיים ברביע השלישי של 2019 מציגים תמונה חיובית- עלייה ברווחיות וביחסי כושר הפירעון לעומת שחיקה באיתנות הפיננסית:

- שולי הרווחיות של החברות עלו ברביע השלישי של 2019 בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. זאת למרות שחגי תשרי חלו בשנת 2019 באוקטובר, לעומת שנת 2018 בה הם חלו בספטמבר, דבר אשר היה צפוי שיעיב על שיעורי הרווחיות.
- יחסי הנזילות (יחס שוטף ויחס מהיר), המשקפים את היכולת של החברות לפרוע את התחייבויותיהן השוטפות מתוך הנכסים השוטפים, התמתנו במקצת בתקופת ההשוואה.
- האיתנות הפיננסית, המשתקפת מן יחס ההון העצמי למאזן, נחלשה בתקופת ההשוואה. זאת בעיקר על רקע עלייה בהתחייבויות לזמן ארוך.
- יחסי כושר הפירעון הציגו שיפור בתקופת ההשוואה. שניהם הודות לגידול גבוה יותר במשתנים הנכללים במונה (הרווח התפעולי/ מזומנים מפעילות שוטפת) ביחס לגידול בהוצאות המימון נטו.